

168
II-9

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 20. МАРТА 1873.

ДОГАДАЈ! Осетам вјено смрада и скромима
година је било да овако често сада и да
у њему је виши, епокавијони у њему борава-
јо синија! А (линици су виши) земају сада још
много људи ово склониште уз њену УРЕЂУЈЕ. А. ХАТИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПА НЕДВЕДУ ИА ПО ТАБАКА. Остоји за нови од 40, а па отрапу 60 пов. МЛОДЕЧНО. ЗА ОПЛАСЕВАЊЕ НАПЛАЋУЈУ ОВО ОД ЈЕДИНСТВО 3 нов. и 30 за сваки пут.

ЉУБАВ НИЈЕ ШАЛА.

Шаљива Игра у Градњи, по туђој мисли од А. Хатића.
(Наставак.)

— једини ПОЈАВЛЈАДУВАНИ СА ТАКВИМЕ је он
од тојејдан у златко! (Сам, размишља) а мозајкију
и златко! Ваљда још нисмо јели бунике да
ваједно лумремо! — рече Рокса. Право има! Та
девојка глојда онијеј тако глупа као што се чини!
Ох, Милице, од ове прсте праље могла би се и
ти научити памети! Ох, Боже! Ала! је овде за-
гушно! као у гробнici! (Погледај на сахат.)
Шта то видим, уречено време прође, а Милице
нема! Хвала Богу, сигурно се опаметила! (Оде
прозору.) Ох, како је дивна природа, како се све
смеши и весели! Да си ми здраво лепи свете,
Златко ти се опет враћа! (Узима шешир и ходи испо-
доју у кући оваквима дистанцијом) — вимајући многоци-
— јеникимима у Милица и прећашњи:

— Милица (догази компекон на лицу.) Ево меграђане!
— златко! (Узимајући се.) А, ја! Ево је! Сад ми је
крај! (На глас) Ала је то лепо, страшно лепо,
што си дошла! Ја сам већ мислио — свакијију
— јеникимима у Милица (упадио му у реч) Да сам ја на друге
мисли допла? Боже ме сачував! Само нас још
смрт може саставити! Јели тајо, мој мили Златко!

— Златко. На сваки начин!

— Милица. Цео живот, цео свет, санак је само,
санак клет! — Је ли драгане?

— Златко. То је све истини, али би јац, до-
бро било, да се још мало промислим, прејенога
што почнемо вечни санак боравити са једним
једним јеникимима у Милица. Ја немам ништа више да мислим!

— Златко! Али јац! Помисли само шта ћеуда
ради твоја сиротија мати! беантебе! Зиста веда, ако
је Милица! Ја немам матеру! Да је она грава
матицне би молда срећу! своје јединице ногама
газити! (Испод јеникимима у Милица со дивљаје-

са једним јеникимима) ОУЧВАС
БРОЈ 34
СВИСАВАН 67

— златко! Па помисли, само шта ће свети ре-
ди! Свети је јако трబав! један и неко едукатор
и Милица. Шта се настиче свет, скад већ ни-
ко више на њему! (Диплома) — јеникимима
— златко! Та да, то је истина! (за себе) Три-
ста му мука, та баш не попушта! Дед сад по-
мози Милетибу, Суботибу, иви други саборски
говорници! (Гласно) А, видиш ли, душо! Мили-
це, јад ствар мало боље погледамо, онда из-
лази, да ова наша јуначка намера није ништа
друго, него слабост, гугавшина, која никако не
приличи тако јаким душама, као што су наше!

— Милица. Шта то чујем? Зар тако говори чо-
век, који је још пре једнога сахата готов био
за моју среду и свој живот жртвовати!

— златко! (наставља и не слушајући) Већ је Хамлет
и је то јако! (Гласно) Тада је знатије да је
рекао, да је веће јунаштво све муке овога света
мучити, него им крај учинити узимајући себи
живот кукавички. Јаков је седам година служио
за своју Рахилу, а није им пало на памет да
се убијају. То је било јунаштво! То је била, по-
беда над собом самим! Да, за што не бисмо и ми
јуначи претриели сву беду и невољу која нам
прети? За што да одмах блонемо духом онде,
где је врлина, у беди, истрајати? На муси се
познају јунаци, драга моја Милице! За то ти
и ми са јеникимима је било преј обиди! Тако
и онеч велим трпец, спасен, (За себе) Ако и ово
не помогне онда ће је вбогом памети!

— Милица (спаси) Је ли то све, што ми имадо-
сте рећи?

— Златко. Све! (За себе) Та говорио бих ја теби
дојворе, само да знам; да ће то што помоби!

— Милица. Е, онда ми је вбогом остајте! (Хоће да
одлази) — Е, можум је моје, бијајући неко, јави си

Златко (задржавајући је) Милице, куда ће те
Штати е то наумили?

Милица, Хоћу да сама извршим тоно, за што
ви немате срца! Мени је живот и тако на тет-
рету! (Извади из пешара мало стакоце) Две три капи
од овога овде учиниће крај свима мукама, које
моје јадно срце муче.

Златко Шта је то, Милице?
Милица Отров!

Златко. О — о — о — тров! А од куда си
га набавила?

Милица. Из ормана своје матере! Ја сам га
давно тамо опазила, али никако да до њега дођем.
Данас ми заборави мати кључ у орману, аја брже
боље стрпам у цеп ово стакоце, мати ми тај отров у-
потребљује за лек. (куцање па вратима.) А, јаој, неко до-
лави! Брзо, да успем у ову чашу воде све што је у овом
стакоцету. (Успе из флаше у чашу воду а у воду отров,
нагло изпије половину а другу пружи Златку, па опа-
нуши падне на столицу.) Свршено је!

(Наставља се.)

ЛІКИЧНА ГЛАВА

ЛІКИЧНА ГЛАВА

(Наставља се.)

— Волтер је мислио, да невоље нашега живота
разблажује сан и нада, а Кантим додаје још и
смех. Све овој троје награда је с неба, чистим и
невиним душама. Кrvници и други опаски људи
не могу се смејати, ван натрдним смехом, што
га зову пакленим. Ко убије смех, не ће си више
окрепити душе њиме. Рабле и Гете у свом

Разборит смех означује човеку место у дру-
штву људском. „Ништа није само по себи сме-
шио, него тиме тек постаје у нама: дух га
чини тиме,“ вели Кајијер. „Ничим не покazuју
људи свога карактера, као оним, што налазе сме-
шим,“ вели Гете. Паметни људи цене и суви-
ше смех, те га тако не троше у лудо. Отуда
докази, да су праве шалјивчине обично веома
забилјни људи, и преварио би се сваки, ко би по-
мислио, да су Сервантес, Свифт, Стерне, Рабле и
други прваци у хумору и сатири били лакрида-
ши. Такви су духовни кадри управо великим
својом озбиљношћу, која се скрива иза смеха,
да се схватити противности у животу.

А има ли наш народ разума и воље за шалу?
Колико смо ми проучавали наш народ, да
слимо, да се нећemo преварити, ако речемо, да
је наш народ у ошите озбиљан, па да по томе и
схвата све важније задатке живота. Али уз то,
или управо речи баш за то, показују да има и
цара и воље за шалу. Права вредност нашој
народној шали у томе је: што хитро схваћа и
дубоко проникне најфиније шалјиве прилике, што
у свакему брзо нађе оно што је шалјиво; што
уме шалу прикладно изразити; што има силе и
живота у изразу и достојанства у стону, речију:
шада је у нашега народа потпуно естетична.
Не знам, вели Ј. Јурковић, чијом се муком служимо,

не заноси ли ме велика ђубав према нашем наро-
ду; али ја сам досетљиве изреке, што су нам којегде
сачуване од старих мудраца, радо упоређивао, и
појединци у ошите, с конкретним формама и духом
наше народне шале, те сам нашао, да ова по сви-
ма врлинама здраве и грчије шалјивости: једри-
ном, грлатобом и финобом израза и бритком по-
ентом, ако она и не надмашује, вали имјамачно
не уступа ни мало која онорска књига от сти
зарнију. Извори су народној шали дух и језик наро-
дни, то најверније огледало духа народњег. Кроз
сав језик, од поједињих речи до највећих сло-
гова, провлачи се лица народне шале у разно-
врсним обличима. Тако налазимо шалу у поје-
диним речима, у изрекама, пословицама, припо-
веткама и причама народним. И у самим нашим
јуначким народним песмама, које иначе забилј-
ним садржајем искључују многу шалу, ухватио
је такођер места подсмеј. Тако у песми „Хвала
Чупићеву“ (IV књига) вели Црни Ђорђе, када је
прочитао књигу у којој се Чупић имајуше
јунаци:

Вала, снико, Чупићу Стојане,
Нисам знао што под скутом држим;

Кад без мене можеш војевати,
Сад ја, снико, могу почивати!

Да би тако, Стојко, и не било:
Доста мене што говориш тако,

Кад смо већ под јуначким песмама народних,
дед' да малог погледамо и на оне вилинске вр-
тове, по којима се пада медијроса, бисери пасу
цауновити бумбули поје у дубрави, а лозити из ста-
бла вода тече, аист падају под лете, сачу врху
виночтеме, а ја посред свега тога лепота девојка
„сунцеплаву“ привезада, месецом се опасала
звездама се заклонила. Неизмерна сила маште,

којом се у нашим народним женским песмама заношљивом дјепотом пратију највећији осећаји, умела нам је створити и прекрасних примера безазленог титрања, шаљивог боцкања и драге и миле нестапности. Тако је домишљата шаљива песма, у којој мајка драгога туне, а ћи отглје:

„Шћери моја, студено му је!“

„Мајко моја, ка' па гори суице!“

„При му образ пред људима био!“

„Мати моја, ка' изненадски сијеј!“

„Тамо, шћери, оп се обесио!“

„Мати моја, о грлу мојему!“

„Тамо шћери, вода га носила!“

„На мому га двору панијела!“

Лепа је пародија наших јуначких песама:

„Игра конја комар момче младо!“

Покрај ћошка беле цигерице!

Гледала га муха удовица
Са чардака, пања касанскога“, итд.

Леп је пример шаљиве кљетве девојачке:

„При ти образ ка' па гори суице,

Тамница ти моја недра била,

Синцир алке моје бјеле руке,

А ханџари моји ситни зуби!

Моје очи из неба стријеле,

Родила ти бјелица шеница,

А бјеле хидадиле овце,

Све ти краље поље загушиле!

То зачула Емиерина мајка:

Ко то куне мота мила сина

До године моја снаха била,

А до друге и сина родила,

А до треће ханиница била!“

(Наставиће се.)

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Без женидбе.“) шаљива игра у 1 чину написао Мирко Радић, приказивана је први пут 14 марта.

За оне који су, као ми, вични да гледамо у свакој модарној драми посташе од љубавних зайлета бар с једном женидбом, у посledњем акту, мора ово ново позориште делце имати нешто примамљивога већ и за то, што нам одмах изнира казује, да у њему нema женидбе. Али што је на њему још зајмљивије, то је: да ту нema ни љубави онога правоверио драматскога хова, која је за модарне драматике штака, без које као да не могу да се успијевају до почасног стола у Талијином храму. Нема ту једне цигле личности, која љуби по драматском пропису а још мање која, мисли да се жени, евентуално да се уда, љубав је ту разлаговала до инске шарже треће другарице у друштву љинског пехара и пlesme, што по их неожењени свет, млади и стари, сматра као есенцију животне усладе. Женска се, да богте, свака жељи, као "осети", да је срећтво за уживање и даје тада својој срчићи маха да различити начин. Писац овога дела имао је добар укус, што је дао својој јунакињи, Адели, сатиричног жакога, да се осети својим „обожатељима“ за повреду своје јубље. Адела је по своме валимању глумица и ту лежи баш хумористични жака, овога делца, јер њени обожатељи, и ако нису глумци, глумују према њоји те с тога изазивају Аделу, да им противстави своју глумачку вештину, да би их па крају дела могла простиим грађанским тоном исмејати. Лепа је страна у техничита, што је јако „Каваљер“ има другчију шарав, и према њоји и свој „операциона плак.“ Чига Мерк је платоничан старкељ; Артур Ребок је млад фанфарон, који себе држи за „неодоливу“ у женском свету; мајор Фламер, по годинама судећи, пензионар, спада у опу класу људи, што виде у свакој женској град, који и с најбољом посадом,

мора подлећи добром јуришу; а Балтазар Лебах је оличена мушка сентименталност, склонен да плаче, као да је љубавска одбијаје. С оваким нападачима има посла млада Адела, која је дошла да се поодмори мало у мајоровом летниковцу. Дловоји у дијалозима тако разнога ханга, сачињавају пријатан колорит овоме делу. Победа је девојини исправа извесна, како опави гледалац да адоратори имају посла с њима глумицом. Стручна је зрелост и вештина преузела, и они, који су хтели да симулкују осећања, уверише се на грају постићени, да су на дигране. Лепа одиста, пријатна лакрија, та лакрија, „без женидбе!“

Главну улогу играла је Сајенићка, разуме се врло добро, за то, што је у њојији спака кап крви глумица. Где треба погледати да нас увери да су љубавни осећања иза бусије, ту је Сајенићка неиздамашта! Шублица је живо призивала ово лепо глумачко својство њезину, изазивајући је па крају представе, и ако Сајенићка то већ није изашла томе је јемачко приватни глумици. Суботић (мајор) и Сајенић (Артур) приказивали су такоје прво добро своје улоге, јер се ове подујаражу с њиховим наравима, а то је узорак, што ни Зорић (Мери) ни Лукић (Балтазар) нису могли да постигну ефекат, који је њиховим улогама исто тако додељен, као и онима првима. Рашићу морамо привидати да је изврсно представљао издисциплинисаног „апшитоша“ Вајгла.

Истога вечера приказивала се и шаљива игра „Први састанак“ од честији измеђењим особама. Л. Хадићева донала се као Јубица и Петровић као Јован. Недељковић беше у срчбијајачи него у пољности, вадја, за то, што му глас беше, и сувине нежак, те се применејаваше на њему неко усилјавање. Зорић и Ј. Поповићева беше доста добар супружански и родитељски пар, али Пешинићу се хоће још студије за улогу Нешићеву. ——

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

У НОВОЈ ПРЕТИПЛАТИ 4.

43. ПРЕДСТАВА

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 20. МАРТА 1873.

МАГЕЛОНА

ТРАГЕДИЈА У 4 ЧИНА, НАПИСАНО ЈОСИЈИ КОЛАР, С ЧЕШКОГО ПРЕВЕО АВГУСТОМ ПЕНОА.

ОСОБЕ:

Рудолф II. цар римски, краљ угарски и чешки.
Дон Цезар, незаконити син му.

Волфганг Румија, царев тајник.
Хенрик Ото Лоски и бехобушики, великанчи чешки.

Ева, рођена Дејемонтова, жена му.
Ломници, песник.

Нетер Глуховски, писарници чешки.
Давид Бориње росточки.

Јован Спинула, из пратње посланика.
Гонсалво Дасунар,

Дона Магелона Требизонда, један од алија си
Хенрик, син Јоја, један од алија си
Јелена Милинска, пријатељица јој.

Сенђивоје, алхимиста и власника цезарев.

Први коморник царски.
Други коморник царски.

Јехоњ, придворник евин.
Прокуратор царски.

Слушачина магелонина.

Парске слуге, слушачине требизондске, страже, конзуланци, поћима стражари, слушачине евине, гости.

Улазнице се продају у писарници позоришној (стану матичном) од 9—12 пре подне и од 3—5

сахата после подне, а после на каси.

Од „Зборника позоришних дела“ изашло је до

надзорник, у другој „Шаран“, у трећој „Честитам“ и „Француско-пруски рат“, у четвртој

„Краљева сеја“ а у петој „Максим Црнојевић.“ Прверде свеске стоје 20 новчи, трећа 30 новчи.

Четврта 50 новчи, а пета 40 новчи а вр. „лики иконијевреје, јевреј и иудеји“

и „еврејске узаније“ кве, „еврејски иконијевреје и иудеји“

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.

Зорић.

Недељковић.

Станчић.

Марковић.

Л. Маринковићева.

Сајевић.

Пешчић.

Петровић.

Лукић.

Солововић.

Ј. Маринковића.

М. Зорићева.

М. Недељковића.

Суботић.

И. Ј. Јовановића.

Б. Хадићева.